

Özəl “İdrak məktəbi”

Konstruktiv təlim mərkəzi.

Orta məktəb üzrə fənn müəllimləri üçün
ixtisasartırma təhsilinin 2-ci modulu üzrə

“Ümumi orta təhsil səviyyəsinin Tarix fənn kurikulumunun
tətbiqi üzrə”

tədrisin iştirakçıları üçün

TƏLİM MATERIALI

(müəllimin iş kitabı)

**Təlim strategiyası : Konstruktiv yanaşma ilə interaktiv
təlim**

Fatma xanım Bunyatova

Özəl “İdrak məktəbi”nin direktoru

Beynəlxalq trener

Bakı – 2013

Mündəricat

Bölmə.I. Kurikulum islahatı təhsil islahatının əsas komponenti kimi

-10 saat

XXI əsrin bacarıqları və kurikulum islahatı.Ön test

2 saat

- XXI əsrdə təhsilin xüsusiyyətləri və təhsil islahatını zəruri edən səbəblər.
- XXI əsrin bacarıqları. Kompetensiya anlayışı.Müəllim və şagird kompetentliyi
- “Kurikulum” anlayışı.
- Milli kurikulum konseptual sənəd kimi. Azərbaycan Respublikasında ümumi təhsilin konsepsiyası(Milli kurikulum) sənədinin əsas məqsədləri.
Kurikulumun əsas xüsusiyyətlərinin ənənəvi tədris proqramlarından fərqi

1.2.Kurikulum xüsusiyyətlərinin təlim-tərbiyə prosesində tətbiqi üçün müəllimin qarşısında qoyulan tələblər.-2 saat

Kurikulum struktur quruluşu və tərkibi. Azərbaycanda həyata keçirilən islahatlar və ümumi təhsil pilləsi üzrə dövlət standartları. “Standart” anlayışı.

Kurikulum xüsusiyyətlərinin təlim-tərbiyə prosesində tətbiqi üçün müəllimin qarşısında qoyulan tələblər.

Milli və fənn kurikulumu anlayışı, onların məzmun və strukturun səciyyəvi xüsusiyyətləri və ənənəvi təlim proqramlarından fərqi.

Ümumi təhsil pilləsi üzrə dövlət standartları və proqramları (kurikulumları) sənədinin məzmunu və quruluşu.

Ümumi orta təhsil səviyyəsi üzrə ümumi təlim nəticələri.

2.Fənn kurikulumlarının strukturu və məzmunu 6 saat

2.1. Tarix fənn kurikulumun strukturu və tərkibi.

- Tarix fənn kurikulumu anlayışı, onun məzmun və strukturun səciyyəvi xüsusiyyətləri və ənənəvi təlim proqramlarından fərqi.
- Tarix fənn kurikulumunun məzmununun tərkib hissələri və onların ifadəsi.
Əsas standart və alt-standartların funksiyaları və əhəmiyyəti.

2.2 Məzmun standartın bilik və fəaliyyət komponentləri.

- Azərbaycan tarixi və ümumi tarix fənlərinin məzmun standartın bilik və fəaliyyət komponentləri və onların praktiki əhəmiyyəti.
- Məzmun standartın bilik kateqoriyaları üzrə təhlili.
- Ənənəvi təlim məqsədlərin və kurikulum üzrə təlim nəticələrin müəyyən edilməsində fərq.

2.3.Məzmun standartların fəaliyyət baxımından təsnifatı.

- Azərbaycan tarixi fənninin məzmun standartların fəaliyyət baxımından təsnifatı."Taksonomiya" anlayışı.
- Taksonomiyaların təlim prosesində tətbiqində əhəmiyyəti.Taksonomiyanın quruluşu
- Taksonomiyaların istifadəsinin tarix dərslərin hazırlanmasında rolu.
Tarix dərslərində taksonomiyanın standarta nail olunması tələb edilən bacarığın səviyyəsini Blumun taksonomiyasının mərhələlərinə əsasən müəyyənləşdirilməsi.

3. Ümumi orta təhsil üzrə fənn kurikulumlarının tətbiqi məsələləri – 4 saat

3.1. Təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və tərtibi

- Tarix fənn kurikulumlarının, məzmunu və əhatə etdiyi sahələrin təhlili.
- 5-9 –cu siniflər üzrə təlim nəticələrinin fərqlərinin müəyyənləşdirilməsi .
- Dərsin tərtibində müvafiq məzmun xətlərin, standartların və alt standartların əlaqələndirilməsi.

Siniflər üzrə standartın reallaşdırılmasında xidmət edən təlim nəticələrini verilmiş mövzular baxımından tərtibi.

3.2. Təlim üsullarının təlim nəticələrə müvafiq istifadəsi

- Tarix fənninin təlim nəticələrinin xüsusiyyətlərinə görə təlim strategiyalarının və fəaliyyətlərin müəyyənləşdirilməsi.
- 5-6-cı sinif tarix fənni üzrə standartlara müvafiq tapşırıqların tərtibatı

4. Dərslik komplekti və əlavə veb əsaslı materiallardan istifadə.-4 saat

4.1. Tarix fənni kurikulum tətbiqində tarix dərsliklərinin, MMV rolu və onlara iş qaydaları.

- Dərsliyin quruluş prinsipi.Məzmun standartları və məzmun quruluşu)
 - Tarix müəllimləri üçün metodik vəsaitin quruluşu və məqsədi
- Tarix müəllimləri üçün metodik vəsaitin quruluşu :
- a)standartlar
 - b)dərslik komplektinin xüsusiyyətləri
 - c)dərslik Azərbaycan tarixi müəllimlər üçün vəsaitin quruluşu

d) texnologiyalar, standartın reallaşdırılması

e) planlaşdırma

Dərslük komplektindən müəllimin istifadəsi

MMV-dən təlim strategiyaların atdınlaşdırılması

Dərsdə əlavə resurslardan istifadə edilməsi

Qiymətləndirmə nümunələri

4.2. Veb əsaslı materialların axtarışı vikipediya.az; google.com; tarix.az;

- Veb materialların keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi.
- Əlavə təlim resursları və onların tətbiqi məsələləri.

5. Yeni tədris strategiyaları və konstruktiv yanaşma ilə interaktiv dərslərin təşkil olunması. - 12 saat

5.1. Yeni tədris strategiyaları

- Tədris strategiyaları anlayışı
- *Problemlə, proyekt, fəal, interaktiv, kooperativ, konstruktiv təlimlər.*
- *Oxşar və fərqli cəhətlər.*
- Ümumi təhsil sistemində pedaqoji prosesin təşkili prinsipləri.

Konstruktiv yanaşma ilə interaktiv təlimin fəal təlimdən fərqli xüsusiyyətləri

5.2. Konstruktiv yanaşma ilə interaktiv təlimin prinsipləri və quruluşu.

Kooperativ təlimin prinsipləri

1. Eyni zamanda qarşılıqlı əlaqə;

2. Müsbət qarşılıqlı əlaqə

Konstruktiv yanaşma ilə

İnteraktiv təlimdə müəllim və şagirdlərin rolu

Konstruktiv yanaşma ilə interaktiv dərslərin məqsədləri.

İnteraktiv dərslərin quruluşu.

İki hissəli dərslər:

-dərslərin birinci hissəsi:problem sualın araşdırılması və şagirdlərin biliyə dair anlayışlarını ortaqığa çıxarılması; anlayışı biliyə çevirməsi;

-dərslərin ikinci hissəsi:mənimşənilən biliyin əks etdirilməsi:işçi vərəqləri üzərində iş;şagirdlərin bilik səviyyələrinin təqdimatı;səhvərin ortaqığa çıxarılması ;düzəlişlər və qiymətləndirmə

5.3. Konstruktiv yanaşma ilə interaktiv təlimdə şagirdlərin *Kaqanın təlim fəaliyyətləri* - TF

cütlükdə müzakirə;

cütlükdə qeydalma;

təlimatçı;

komanda;

komandada dəyirmi masa;

komandada əqli hücum;

komandada müzakirə;

cütlükdə yoxlama;

İnteraktiv təlimdə şagirdlərin təlim fəaliyyətləri- TF

Telefon;

Komandadan komandaya keçmə;

Komandaların yaradılması;

qarşılıqlı izahetmə;

açın və seçin;

səhvi tapma;

biliyin yoxlanılması;

ven diaqramı;

5.4. Tarix dərslərində konstruktiv yanaşma ilə interaktiv təlimlə şagirdlərin müxtəlif təlim fəaliyyətlərinin məqsədə uyğun təşkil olunması.

- Dərslərin mövzusunadan və məqsədindən çıxış edərək şagirdlərin təlim fəaliyyətlərinin qurulması.

•Dərsin tipi: yeni biliklərin alınması,ümümləşdirici dərs
,yoxlayıcı dərs geriliyin aradan götürülməsi
Təlim fəaliyyətlərində müəllim və şagirdlərin vəzifələri.

5.5. Konstruktiv yanaşma ilə interaktiv təlimlə tarix dərslərinin quruluşu:

- Dərsin məqsədi ,qoyuluşu,mövzu və standartlar
- Dərsin birinci hissəsi: Problemin qoyuluşu- şagirdlərin mövzuya uyğun anlamlarının ortalığa çıxardılması;
- Mövzu üzrə müəllimin şagirdlərlə işi- anlamın dərinləşdirilməsi;
- Şagirdlərin komandada işi:anlamı biliklərə çevirilməsi

Dərsin ikinci hissəsi:

- Şagirdlərin qazandıqları biliklərin iş vərəqlərində əks etdirilməsi: işçi vərəqləri üzrə komandada iş

Qiymətləndirilmə müəllim və şagirdlər tərəfindən aparılır.

5.6. Konstruktiv yanaşma ilə interaktiv təlimdə sualların qoyulması:

- Sualların tipləri: biliyə yönümlü suallar; biliyin tətbiqinə aid suallar; düşündürücü suallar;
- İşçi vərəqlərin hazırlanması;
- Sadə işçi vərəqləri;
- B.Blumun taksonomiyası əsasında hazırlanan işçi vərəqləri;
- H.Hardnerin biliyin mərhələləri üzrə hazırlanan işçi vərəqləri.

6. Ümumi təhsil sistemində yeni qiymətləndirmə mexanizmlərinin tətbiqi -6 saat

6.1.Müasir qiymətləndirmənin mahiyyəti və tərkib hissələri

- Müasir qiymətləndirmənin mahiyyəti və onun ənənəvi qiymətləndirmədən fərqli cəhətləri.
- Müasir qiymətləndirmənin tərkib hissələri və əsas xüsusiyyətləri .
- Müasir qiymətləndirmənin növləri: milli,beynəlxalq və məktəbdaxili.
- Qiymətləndirmə tipləri,metod və alətlər

6.2. Məktəbdaxili qiymətləndirmənin əsas növləri, üsul və vasitələri

- Tarix fənninin Məktəbdaxili qiymətləndirməsinin əsas növləri: diaqnostik, formativ, summativ qiymətləndirmə.
- Tarix fənninin Məktəbdaxili qiymətləndirməsinin əsas üsul və vasitələri
- Qiymətləndirmə standartları və onların səviyyələri.
- Tarix dərslərində gözlənilən nəticələrinə uyğun olaraq qiymətləndirmə üsullarını seçilməsi və tətbiqi.

6.3. Ümumtəhsil məktəblərində tarix fənnindən məktəbdaxili qiymətləndirmənin aparılması qaydaları

- Tarix fənnindən Məktəbdaxili qiymətləndirmənin xüsusiyyətləri və qaydaları
- Formativ qiymətləndirmə
- Tarix fənnindən Məktəbdaxili qiymətləndirmənin planlaşdırılması

Tarix fənnindən məktəbdaxili qiymətləndirmənin həyata keçirilməsi ilə bağlı problemlər

7. Nümunəvi dərslər məşğələlərinin təşkili -14 saat.

7.1. Azərbaycan tarixi və ümumi tarix fənnindən dərslərinin planlaşdırılmasında müəllimlərin diqqət yetirdikləri vacib amillər:

- Seçilmiş mövzuya uyğun standartın təyin edilməsi
 - Dərsin mövzuya uyğun və standartlara görə çeşidli məqsədləri ;
 - Dərsin məqsədinə uyğun şagirdlərin təlim fəaliyyətlərinin seçilməsi;
 - Problem sualların qoyulması;
 - Düşündürücü sualların qoyulması;
 - Bilik yönümlü sualların qoyulması
 - Əlavə materialların hazırlanması;
 - İşçi vərəqlərin hazırlanması. (Harvard Hardner)
 - Qiymətləndirmə vasitəsinin hazırlanması.
- Dərsin quruluşunun planlı şəkildə müzakirəsi

7.2. P.P-də Dərsin təqdimatının hazırlanması zamanı fikir verilən məqamlar:

- Google axtarışından istifadə edilməsi;
 - Materialların toplanması;
 - Dərsin gedişatının hazırlanması və sualların qoyuluşu;
- Dərsin birinci hissəsində sualların qoyuluşu;

Dərsin ikinci hissəsində Blumun idrak toksonomiyası və H. Hardnerin əsasında işçi vərəqlərin hazırlanması;

- Dərsdə diqqət yetiriləsi əsas məsələlərin qeyd olunması;
- Təlim fəaliyyətlərinin seçilməsi
- İşçi vərəqlərinin hazırlanması;
- Qiymətləndirmə vasitələrin hazırlanması.

Qruplar üzrə hər bölməyə aid bir dərslərin təqdimatını etmək PP- da hazırlayıb nümayiş etdirilməsi

**7.3. Konstruktiv yanaşma ilə interaktiv təlimlə tarix fənnindən
nümunəvi dərslərin hazırlanması və nümayişi.**

– Qruplar hər bölməyə aid bir dərs hazırlayıb təqdimatını edirlər

**8. Tarix fənnindən təlim kursunun nəticələrinin qiymətləndirilməsi ilə əlaqədar sorğuların
keçirilməsi və ümumiləşdirilməsi.- 2 saat**